

LEVENSLANG LEREN

Universiteit Derde Leeftijd

2023 - 2024

THOMAS
MORE

Onder het motto “levenslang leren” wil Thomas More haar expertise en deskundigheid in diverse vakgebieden graag met u delen. Universiteit Derde Leeftijd brengt u een boeiend programma met 25 lezingen door academici en specialisten over actuele en maatschappelijk relevante thema's.

Op de volgende pagina's kunt u lezen wat we in het academiejaar 2023-2024 voor u in petto hebben.

Praktische info

Duur

Van 3 oktober 2023 t.e.m. 30 april 2024

Tijdstip

Wekelijks op dinsdag van 14.15 u tot 16.45 uur

Locatie

Thomas More, Campus Geel, Kleinhoefstraat 4, 2440 Geel

Prijs

- 10 lezingen: 80 euro
- 5 lezingen: 45 euro
- 1 lezing: 10 euro

Toegangskarten kunnen telkens ter plaatse aangekocht worden. Tickets zijn inclusief koffie of thee tijdens de pauze.

Contact

Jurgen Basstanie
tel. + 32 (0)14 56 23 10
udl@thomasmore.be
www.thomasmore.be/udl

Met dank aan onze sponsor:

Programma

3 OKTOBER 2023

Moordenaars en hun motieven _____ 4

10 OKTOBER 2023

De Belgische oceaandiplomatie en het nieuwe verdrag voor de bescherming van de oceaan _____ 4

17 OKTOBER 2023

Pakistan. Lente in Zuiverland _____ 5

24 OKTOBER 2023

De staat van het Vlaamse onderwijs: een pleidooi voor meer (intellectuele) ambitie _____ 5

7 NOVEMBER 2023

Vlaanderen en België in het Europa van morgen _____ 6

16 NOVEMBER 2023 (DONDERDAG!)

De beweegreden, de wondere wetenschap achter een actieve levensstijl _____ 6

21 NOVEMBER 2023

Gezondheidsvaardigheden. Kennis is niet genoeg! Op weg naar een gezondheidsvaardige samenleving __ 7

28 NOVEMBER 2023

Femicide en partnergeweld _____ 7

5 DECEMBER 2023

Democratie en de lege plaats van de macht _____ 7

12 DECEMBER 2023

Alle poëzie is politiek _____ 8

19 DECEMBER 2023

De ecologische economie _____ 8

9 JANUARI 2024

“De wereld van Bart Moeyaert” _____ 8

16 JANUARI 2024

Een kerk die luistert _____ 9

23 JANUARI 2024

Another history of art _____ 9

30 JANUARI 2024

Waarom wij bang zijn? _____ 10

6 FEBRUARI 2024

Troost. Over ouderdom, zorg en psychologie _____ 10

20 FEBRUARI 2024

De Balkan, geopolitieke speelbal __ 10

27 FEBRUARI 2024

Is de literatuur vandaag inderdaad dood? _____ 11

5 MAART 2024

Het brein, ruimtevaart en evenwicht 12

12 MAART 2024

Israël, het beloofde/beroofde land __ 13

19 MAART 2024

Sparta en Athene _____ 13

26 MAART 2024

De Vlaamse meesters. Van Eyck tot Bruegel _____ 14

16 APRIL 2024

De Boerenkrijg 225 jaar geleden ____ 14

23 APRIL 2024

Het beste moet nog komen!? Mijmeringen over ouder worden ____ 15

30 APRIL 2024

Waar muziek over gaat _____ 15

3 oktober 2023

Meester Jef Vermassen
Strafpleiter

Moordenaars en hun motieven

In elke mens schuilt helaas een potentiële moordenaar. Levensdelicten worden als beestachtig ervaren, maar doorgaans doden dieren geen soortgenoten. Alleen mensen en sommige mensapen zijn ertoe in staat.

In deze lezing vertelt strafpleiter Jef Vermassen het onthutsende verhaal van de menselijke wreedheid in al haar facetten. Moordenaars zijn en blijven mensen, hoe monsterachtig hun daden ook lijken. Ze komen uit alle rangen en standen. De vele gezichten van moord – van partnerdoding tot genocide – worden belicht. De spreker ontleedt zo nauwkeurig mogelijk de motieven van moordenaars. Voortdurend stelt hij zich de vraag naar het waarom van soms zo onbegrijpelijke daden.

De openingslezing wordt muzikaal opgeluisterd door de celliste en klavecijnist van Kapellmeister.

10 oktober 2023

Mevrouw Sophie Mirgaux
Belgisch speciaal gezant voor de oceaan

De Belgische oceaandiplomatie en het nieuwe verdrag voor de bescherming van de oceaan

De oceaan doet ons dromen. Uitgestrekte blauwe vlaktes, sprankelende golven, met een beetje geluk een speelse dolfin die een buiteling doet. De oceaan doet ons denken aan weekendjes weg en herbronnen tijdens zomervakanties.

Tegelijk weten we dat al dat moois vatbaar is voor de gevolgen van klimaatopwarming en dat de vele menselijke activiteiten (olie- en gasexploitatie, overbevissing, plasticvervuiling) de plek een stuk minder idyllisch maken. De volle zee in het bijzonder, werd lang beschouwd als een plek waar wetteloosheid meer de norm dan de uitzondering was, met catastrofale gevolgen voor de biodiversiteit en ecosystemen.

In maart 2023 klopten de Verenigde Naties na een onderhandeling van meer dan zeventien jaar de tekst van een nieuw verdrag af met als doel hier verandering in te brengen. In deze lezing maakt Sophie Mirgaux een reis door dit nieuwe akkoord. Hoe kunnen we mariene beschermde gebieden aanduiden? Mogen activiteiten plaatsvinden zonder voorafgaandelijk de milieu-impact te analyseren? Hoe delen we op een faire manier genetische rijkdommen van de diepzee?

Bovendien werpt de spreker een blik achter de schermen van de Verenigde Naties: hoe onderhandelen diplomaten uit alle uithoeken van de wereld en hoe komt een verdrag tot stand in een tijdperk waarin multilateralisme meer en meer onder druk komt te staan?

17 oktober 2023

De heer August Thiry

Auteur

Pakistan. Lente in Zuiverland

Zes pelgrims op de dool trekken door Pakistan. Van de Arabische Zee in het zuiden tot de Afghaanse grens in het noorden. De zuidelijke havenmetropool Karachi confronteert hen met sloppenwijken, hitte en helse drukte. En met goed werk in een revalidatiecentrum voor leprapatiënten. In de Punjab, het Vijfstromenland met de cultuurstad Lahore, zijn ze ooggetuigen van de slavenarbeid in de steenbakkerijen. Hun gids is de Vlaamse kapucijn Father Luke, die het verhaal vertelt van dertig jaar missiewerk. Aan de Pakistaans-Indiase grens leren ze in bedrijven van de stad Sialkot de Pakistaanse kant van westerse technologie kennen. En beleven ze een bewogen paaswake in een missiepost waar militant geloof wordt verkondigd. In Islamabad zijn ze welkom bij een Hollandse zendeling die gelooft in goed onderwijs, maar een stuk minder in de diplomatie van de Belgische ambassade. Uiteindelijk belanden ze in het grimmige Peshawar. Met een tocht naar de Afghaanse grens en een expeditie naar hellhole Darra.

En verder het verhaal van Britse troepen die Kaboel bezetten en nooit terugkeerden, het verhaal van Winston Churchill die ging vechten tegen Afghaanse bergstammen, het verhaal van Russen en Amerikanen en islamitische krijgsheren. Om te eindigen met de aftocht in mineur van de zes reizigers, hun terugvlucht en thuiskomst.

Auteur August Thiry vertelt in deze lezing over de hele tocht door Pakistan, gebaseerd op het non-fictieboek dat verschijnt in september 2023. Hij neemt daarbij het cultureel en historisch verleden van het land als perspectief, maar gaat ook in op de actuele politieke (wan)toestanden, de laatste Vlaamse missieposten in Pakistan en het geweld aan de Afghaanse grens.

De lezing wordt geïllustreerd met uniek digitaal fotomateriaal en met filmbeelden gemaakt door een medereiziger van Thiry, mevrouw Marianne Janssen van Behoud de Begeerte.

24 oktober 2023

Prof. Wouter Duyck

Universiteit Gent

De staat van het Vlaamse onderwijs: een pleidooi voor meer (intellectuele) ambitie

Het Vlaamse onderwijs krijgt het in de media hard te verduren. Het zou een discriminatiemachine zijn die sociale ongelijkheid bestendigt. Maar is dat wel zo? Zijn er gelijke kansen in ons

onderwijs? En wat betekent dat, 'gelijke kansen'? Impliceert dat ook 'gelijke uitkomsten'? Welke verwachtingen mogen we aan leerlingen stellen, en hoe zit het met het de motivatie op school? En hoe zit het met cognitieve vaardigheden? Kunnen onze kinderen goed lezen en rekenen? Hoe functioneren we in vergelijking met onze buurlanden, en gaan we inderdaad achteruit? Welk effect had corona? Is dat een tijdelijke tegenslag, of leidt dat tot blijvende gevolgen?

In de lezing licht Wouter Duyck de staat van ons Vlaamse onderwijs toe, en situeert hij het in een internationaal perspectief. Er wordt ingegaan op oorzaken van de huidige malaise, en op de politieke gebeurtenissen daaromtrent. Er worden tevens beleidsopties voor een beter onderwijs bediscussieerd.

7 november 2023

Prof. Koen Geens

Federaal volksvertegenwoordiger

Vlaanderen en België in het Europa van morgen

Federaal volksvertegenwoordiger en oud-minister van justitie geeft in deze lezing zijn actuele kijk op de stand van het land. Hij blikt vooruit op het nakende verkiezingsjaar 2024. Voor welke uitdagingen staan we? Welke oplossingen kunnen we aanreiken voor Vlaanderen, België en Europa?

16 november 2023 (donderdag!)

Dr. Eline Lievens

Universiteit Gent

De beweegreden, de wondere wetenschap achter een actieve levensstijl

Dat een actieve en fitte levensstijl belangrijk is voor de gezondheid is niet nieuw. Maar waarom chronische ziekten verhinderd en genezen kunnen worden, is voor veel mensen minder duidelijk. Omdat we vermageren door te bewegen? Neen.

De wetenschap ontrafelt nu in sneltempo de heilzame effecten van lichaamsbeweging en de bevindingen zijn verrassend en veelbelovend. Het spectrum aan ziekten waarvoor bewegen kan helpen is veel breder dan gedacht. Bewegen blijkt niet enkel belangrijk voor cardiovasculaire en metabole aandoeningen, maar ook voor dementie en kanker.

In deze lezing bekijken we de staat van onze gezondheid, hoe ons beweegpatroon geëvolueerd is door de tijd heen, op welke pathologieën beweging een effect heeft en hoe dit effect dan fysiologisch tot stand komt. Een oproep meteen dus om (meer) te bewegen op elke leeftijd.

21 november 2023

Dr. Hilde Vandenhoudt en mevrouw Karolien Baldewijns
Thomas More

Gezondheidsvaardigheden. Kennis is niet genoeg! Op weg naar een gezondheidsvaardige samenleving

Vier op tien Belgen zijn onvoldoende gezondheidsvaardig. Geen ver-van-ons-bedverhaal dus. Concreet betekent dit dat deze medeburgers moeite hebben om relevante gezondheidsinformatie te vinden, deze te begrijpen, te beoordelen en toe te passen op de eigen gezondheidssituatie. Dat maakt hen minder weerbaar en heeft een negatief effect op hun gezondheid. Nochtans is duidelijke gezondheidsinformatie een recht. Wat kunnen wij hieraan doen?

Tijdens deze lezing worden basisinformatie en praktische tips aangereikt en ga je als deelnemer meteen zelf aan de slag.

28 november 2023

Dr. Anne Groenen
University College Leuven-Limburg

Femicide en partnergeweld

In deze lezing ligt de focus op intieme terreur, als extreme vorm van partnergeweld. Achtereenvolgens wordt uitgelegd hoe partnergeweld ontstaat, op welke manier de samenleving hier door de jaren heen heeft op gereageerd, welke verschijningsvormen en dynamieken er zijn, wat dan precies intieme terreur is, hoe we inzicht in deze

vorm kunnen krijgen en wat we als omstaanders, professionals en onderzoekers hieraan kunnen doen.

5 december 2023

Dr. Tinneke Beeckman
Auteur

Democratie en de lege plaats van de macht

Democratie lijkt vandaag de dag vanzelfsprekend; dit politieke systeem impliceert gelijke rechten voor burgers. Gelijk burgerschap krijgt een politieke vertaling vanaf de vroege moderniteit (16e, 17e eeuw) en de Verlichting. Met name de Amerikaanse Revolutie (1776) en de Franse revolutie (1789) zijn kantelmomenten. Tegelijk is de plaats van de macht in een democratie 'leeg', zoals Claude Lefort het noemde: wie legitiem de macht heeft, ligt niet op voorhand vast. Dit is een kracht, maar ook een mogelijke bron van ontsporing, zoals het totalitarisme (nazisme en communisme) in de twintigste eeuw aantoont.

In deze lezing bekijkt Tinneke Beeckman enkele belangrijke momenten die tot de democratische gedachte hebben bijgedragen, van de Oudheid tot nu. Met denkers als Machiavelli, Hannah Arendt, Claude Lefort en Marcel Gauchet analyseert ze welke mogelijke ontsporingen vandaag de dag kunnen opduiken.

12 december 2023

Mevrouw Dominique De Groen
Schrijfster, beeldend kunstenaar

Alle poëzie is politiek

Is poëzie louter geschikt voor de expressie van individuele emoties en ervaringen? Of kan ze ook een werktuig zijn voor maatschappelijke verandering? Taal beïnvloedt hoe we naar de wereld kijken, welke dingen ons opvallen, voor welke dingen we woorden hebben, welke dingen of wiens ervaringen we kunnen benoemen, en welke niet.

In deze lezing verkent dichteres Dominique De Groen het politieke potentieel van poëzie, de capaciteit van poëzie om versteende denkkaders open te breken, een opening in de horizon van het mogelijke te creëren, en via de verbeelding en de associatie andere werelden denkbaar te maken. Dat doet ze aan de hand van haar eigen schrijfpraktijk, waarin ze onder andere reflecteert over ecologie, kapitalisme en media- en internetcultuur, maar ook van werk van generatiegenoten en uit de literatuurgeschiedenis, zowel Nederlandstalig als internationaal.

19 december 2023

Prof. Brent Bleys
Universiteit Gent

De ecologische economie

Hoe kijken economen naar duurzaamheidsvraagstukken? In deze lezing maken we kennis met verschillende visies binnen het economisch denken

met betrekking tot de relatie tussen economie en haar natuurlijke omgeving.

Milieu-economen zien een milieuprobleem als marktfaaling die gecorrigeerd kan worden mits het gepaste milieubeleid vanuit de overheid - denk hierbij aan milieueffingen, regulering of verhandelbare emissierechten. Ecologische economen zijn kritisch voor deze benadering, en stellen dat milieuproblemen het gevolg zijn van de omvang van de economie. Zij gaan op zoek naar de optimale schaal voor een economie en zijn bijgevolg kritisch voor het streven naar continue economische groei. Het debat tussen beide strekkingen kan je dan ook zien als een tussen voorstanders van groene groei en aanhangers van degrowth of postgroei.

In deze lezing worden beide stromingen geïntroduceerd en kijken we naar beleidsimplicaties gekoppeld aan de onderliggende visies.

9 januari 2024

De heer Bart Moeyaert
Auteur

“De wereld van Bart Moeyaert”

De lezing heeft het jaar 1939 als beginpunt. Het verhaal eindigt op de dag van de lezing zelf. Tussen dat begin en dat einde horen de deelnemers het verhaal van het gezin waarin Bart Moeyaert is opgegroeid, ontstaat er een eerste boek, evolueren zijn ideeën, en wordt er op een aantal titels dieper ingegaan. Het publiek krijgt op verschillende manieren een kijk op wat

hij doet en hoe hij denkt, en die kijk gebeurt ook letterlijk aan de hand van unieke, geprojecteerde beelden.

16 januari 2024

Bisschop-emeritus Luc Van Looy
Oud-bisschop bisdom Gent

Een kerk die luistert

In zijn encycliek *Fratelli tutti* over broederlijkheid en sociale vriendschap besteedt paus Franciscus grondig aandacht aan een dialoog op alle gebieden. Hij spreekt over 'sociale liefde' en 'politieke liefde' die niet moe wordt, naar elkaar luisteren en in dialoog gaan.

“In een ware geest van dialoog groeit het vermogen om de betekenis van wat de ander zegt of doet te leren begrijpen, zelfs als we het niet als onze eigen overtuiging kunnen aannemen. Op die manier wordt het mogelijk om eerlijk en open te zijn over wat we geloven, terwijl we blijven discussiëren om punten van overeenkomst te zoeken en vooral om samen te werken en te strijden.”

En verder:
“verschillen zijn creatief, ze creëren spanning en in het oplossen van die spanning ligt de vooruitgang van de hele menselijke familie!” (*Fratelli tutti*, nr. 203).

De oud-bisschop verduidelijkt de encycliek in de context van de kerk vandaag.

23 januari 2024

Prof. Koenraad Jonckheere
Universiteit Gent

Another history of art

Kunst is zoveel meer dan een esthetische ervaring of een intrigerend concept. Het is ook een instrument van politiek en religie, een katalysator van revoluties, een trigger van extreme reacties, een laboratorium voor nieuwe technologieën. Kunst is de blauwdruk van een tijdperk, de drager van ongrijpbare betekenis. Kunst vertegenwoordigt fabelachtige bedragen maar ook een zee van ontroering.

Hoe is kunst in 2.500 jaar tijd geëvolueerd van het streven naar de voorstelling van de ideale mens tot een zwart vierkant op een wit doek? Waarom is een blikje Merda d'artista op de kunstmarkt meer waard dan een prachtig zeventiende-eeuws landschap?

In deze lezing schetst hoogleraar kunstgeschiedenis Koenraad Jonckheere het verhaal van de beeldende kunsten in West-Europa van de oudheid tot het modernisme. Anders dan gebruikelijk ligt de nadruk daarbij niet zozeer op een opeenvolging van markante figuren die de bakens van de westerse kunst hebben verzet, maar op een complex samenspel van menselijk vernuft en verbeelding en van snel veranderende historische omstandigheden.

30 januari 2024

Prof. Bram Vervliet

Katholieke Universiteit Leuven

Waarom wij bang zijn?

‘Vrij van vrees’ leven behoort tot de universele rechten van de mens. Leven in een wereld zonder angst. Maar dat lijkt haast een onmogelijke opdracht als je denkt aan de vele problemen waarover je elke dag opnieuw in de kranten leest. Doden in het verkeer, de stijgende burn-outcijfers, een besmettelijk virus of hoogoplopende spanningen tussen wereldmachten... Onze wereld lijkt steeds onveiliger te worden. Maar klopt dat wel? Zijn er redenen tot paniek? Moeten we bang worden?

Bram Vervliet is overtuigd van niet, maar hij ziet wel hoe angst meer en meer binnensluipt in onze maatschappij, in onze levens en onze geest. Waar komt die angst vandaan? Wat bedoelen we wanneer we zeggen dat we bang zijn? En zijn die angsten aangeboren of aangeleerd?

6 februari 2024

Prof. Luc Van de Ven

Katholieke Universiteit Leuven

Troost. Over ouderdom, zorg en psychologie

Over senioren horen we gelukkig tal van optimistische, zelfs vrolijke berichten. En inderdaad, vandaag genieten vele ouderen van een gelukkige en wijze tweede levenshelft.

Helaas is dit niet voor iedereen weggelegd. De ouderdom heeft ook zijn onmiskenbaar minder fraaie kanten: het overlijden van een geliefde, onzekerheid en angst, gezondheidsproblemen, depressieve klachten, moeilijk oplosbare familiale conflicten; sommigen worden getroffen door dementie. Dan heeft men troost nodig. Vanuit de dichte omgeving, maar vaak ook vanuit de professionele hulpverlening. De spreker gaat in deze lezing in op hoe een en ander kan.

20 februari 2024

De heer Stefan Blommaert

VRT

De Balkan, geopolitieke speelbal

Het is intussen ruim drie decennia geleden dat de oorlogen in voormalig Joegoslavië uitbraken. Slovenië, Kroatië, Bosnië-Herzegovina, Servië, Montenegro en uiteindelijk ook Macedonië, alle deelrepublieken vielen op de een of andere manier ten prooi aan nationalistische uitbarstingen en geweld. Na de eeuwwisseling leek er een periode aan te breken van vrede en verzoening, en een gestage integratie in de Europese familie. Maar het optimisme was van korte duur. Op veel plaatsen strandden democratische hervormingen en ging het nationalisme weer hoogtij vieren.

In Servië bijvoorbeeld was er een tijdlang hoop tijdens het premierschap van Zoran Djindjic, die in de jaren negentig als opposant strijd had gevoerd tegen het autoritaire bewind van Slobodan Milosevic. Maar Djindjic

werd vermoord, en de hervormers die na hem de macht kregen dachten eerst aan het eigen gewin, en pas daarna aan het algemeen belang. Uiteindelijk zou er in Servië opnieuw een nationalist aan de macht komen: Alexander Vucic had net voor de eeuwwisseling al dienst gedaan als extreem-rechtse minister van Informatie, enkele decennia later ontpopte hij zich als premier en president tot koele minnaar van de EU. Tegelijk onderhield Vucic broederbanden met Rusland, en hij liet zich ook verleiden door de Chinezen. Deze twee geopolitieke spelers proberen hun invloed overigens ook elders in de Balkan te doen gelden.

Het EU-integratieproces zet zich ondanks alle hindernissen overal voort. Het kleine Slovenië in het noorden van voormalig Joegoslavië was er al bij in de eerste grote Europese uitbreidingsgolf van 2004. Een klein decennium later volgde Kroatië, en intussen zijn ook alle andere ex-Joegoslavische republieken officieel kandidaat-lid van de EU. Zelfs Kosovo heeft al een formele toetredingsaanvraag ingediend. De voormalige Servische provincie riep in 2008 de onafhankelijkheid uit, maar die wordt niet erkend door Servië. Tussen Belgrado en Pristina blijft het water diep, met herhaaldelijke uitbarstingen van geweld en provocaties van de twee kanten. Europa doet telkens verwoede pogingen om een oplossing te vinden voor het aanslepende conflict. Bosnië-Herzegovina heeft de twijfelachtige reputatie van failed state. Het Verdrag van Dayton uit 1995 had weliswaar een einde gemaakt aan een ruim drie jaar durende bloedige oorlog, maar de ingewikkelde staatsstructuur

die daaruit voortkwam leidde voortdurend tot politieke blokkeringen. Die obstructie kwam vooral van de kant van de Bosnische Serviërs, die er niet in slaagden om afstand te nemen van het destructieve nationalisme (maar ook bij de Kroaten en de Bosniakken – de Bosnische moslims – blijven nationalistische politici overigens een grote invloed uitoefenen). De politieke patstelling zorgde niet alleen voor institutionele stilstand, maar ook op economisch vlak blijft Bosnië een zorgenkind.

De wereld – en ook de EU – heeft vandaag andere katten te geselen dan de Balkan. Jammer genoeg komt de regio slechts in het nieuws als er weer ergens spanningen of geweld opflakkeren. Maar Europa heeft baat bij een stabiele Balkan. Een verdere toenadering kan de Europese Unie alleen maar politiek en economisch voordeel opleveren. De komende jaren zal moeten blijken of het integratieproces succesvol kan worden afgerond, óf dat interne en externe krachten de regio verder blijven destabiliseren.

27 februari 2024

Dirk De Geest
Katholieke Universiteit Leuven

Is de literatuur vandaag inderdaad dood?

In deze lezing gaat literatuurwetenschapper Dirk De Geest in op de vraag of de literatuur vandaag inderdaad 'dood' is, zoals vaak wordt beweerd. Is er sprake van een fundamentele crisis

van het lezen en vooral van onze omgang met literatuur? Heeft literatuur nog wel een functie, of is ze in feite een overbodig restant van een ver verleden? En wat met de controverses die vandaag telkens weer opsteken wanneer het over literatuur gaat (de Antwerpse stadsdichters, de herschrijving van Roald Dahl, de controverses rond Pim Lammers ...)?

Om die kwestie grondig te bespreken moeten wij ver terug in de tijd, om te zien waar ons idee van literatuur vandaag komt. Dat helpt ons om de functie van literatuur beter te begrijpen en tegelijk ook in te zien waarom er vandaag zoveel over een crisis wordt gesproken. Het resultaat is misschien niet bijzonder bemoedigend maar tegelijk toch wel hoopvol.

5 maart 2024

Prof. Floris Wuyts
Universiteit Antwerpen

Het brein, ruimtevaart en evenwicht

Onderzoek aan de Universiteit Antwerpen toonde aan dat de motorische problemen die astronauten ondervinden bij terugkeer uit de ruimte niet enkel te wijten zijn aan verlies van spiermassa of het evenwichtsorgaan. Ook het brein ondergaat veranderingen. Dit inzicht is een primeur en opent ook nieuwe behandelmethoden voor andere personen die door omstandigheden langere tijd niet mobiel zijn.

Floris Wuyts onderzocht in samenwerking met een internationaal

team van onderzoekers en de ruimtevaartorganisaties ESA en ROSCOSMOS welke invloed ruimtereizen hebben op het brein van de astronauten. De wetenschappers onderwierpen de ruimtevaarders voor en na hun vlucht aan een MRI-scan. Na hun terugkeer hebben astronauten tijdelijke problemen met hun evenwicht en ook stappen, bijvoorbeeld, gaat moeizaam. Tot dusver dacht iedereen dat die problemen te maken hadden met het perifere evenwichtsorgaan, maar de onderzoekers konden aantonen dat er wel degelijk veranderingen plaatsvinden in de hersenen zelf.

Het onderzoek is niet alleen van belang voor astronauten maar ook voor mensen die langere tijd niet bewegen, zoals bedlegerige patiënten.

Ruimtereizigers hebben ook nauwelijks beweging. Ze hebben vastgesteld dat het moeilijker was voor terugkerende astronauten om zich in te beelden hoe het was om tennis te spelen. Dit in combinatie met de andere vastgestelde veranderingen in het brein van de ruimtevaarder deed hen denken aan een volgende mogelijke stap in revalidatie: 'beeld je in dat je tennis speelt'. Patiënten krijgen immers vaak kine om hen zo voor te bereiden op het moment dat ze weer op de been zullen zijn. Maar wat als bedlegerige mensen daarnaast ook voldoende zouden 'denken' dat ze aan het sporten zijn? Dit kan een bijkomende behandeling betekenen om hen beter voor te bereiden op het opnieuw stappen. Niet alleen de spieren worden dan getraind, maar ook het controlecentrum in het brein.

12 maart 2024

Mevrouw Katrien Seynaeve

Auteur

Israël, het beloofde/berooft land

Na een eerste reis naar Israël in 1975 groeide bij de spreker de interesse voor het Midden-Oosten en meer specifiek voor de Israëlisch-Palestijnse problematiek. Een studieverblijf aan de Hebreeuwse universiteit in Jeruzalem tijdens de eerste Libanon-oorlog in 1982 resulteerde in een eerste jeugdroman “Vrede nu?”.

Elk jaar opnieuw trekt Katrien Seynaeve naar Israël waar ze zowel de Palestijnse als de Israëlische realiteit voor een stuk mee beleeft.

In deze lezing schetst ze de geschiedenis van het probleem dat zijn oorsprong kent in het niet zo verre verleden. Ze beschrijft de dagdagelijkse realiteit in Israël en de Palestijnse gebieden en ze maakt vooral duidelijk hoe hetzelfde land voor de ene een belofte inhoudt en voor de anderen een catastrofe betekent.

19 maart 2024

De heer Piet Lamberts-Van Assche

Thomas More

Sparta en Athene

Tijdens de vijfde eeuw voor Christus maakte Athene onder Perikles een ongekende culturele en democratische bloei door. Ook de macht van Athene nam toe en dit was de aanleiding voor

de drie decennia durende grote Peloponnesische oorlog tegen Sparta en haar bondgenoten (431-404 v. Chr.)

Vanuit het standpunt van de Grieken kon deze oorlog een ‘echte Eerste Wereldoorlog’ worden genoemd. Het was een oorlog zoals de Grieken er nog geen hadden gezien. Alle geloof in morele en culturele waarden, tradities en instituties werd omvergeworpen. De oorlog was een brute oorlog; hij veroorzaakte een terugval van een hoogstaande naar een barbaarse cultuur, van een zojuist ontloken democratie naar een tirannieke oligarchie. De wreedheden tijdens de oorlog begaan waren ongekend, de slachtoffers ontelbaar.

Veel van wat tijdens deze strijd gebeurde is relevant voor de huidige tijd. We herkennen de relevantie van politieke en militaire strategieën, bondgenootschappen, leiderschap, heldendom, menselijke verhoudingen en cultuurverschillen.

De oorlog beheerste de hele jeugd van de filosoof Plato. De lotgevallen van de Atheense democratie waren de oorzaak van Plato’s afkeer voor die democratie. Ook het proces tegen Socrates wordt erdoor verklaard. Ten slotte kan het verhaal van de Peloponnesische oorlog enig licht werpen op de oorlog tussen Oekraïne en Rusland die wij nu in Europa beleven.

26 maart 2024

De heer Matthias Depoorter
Kunsthistoricus

De Vlaamse meesters. Van Eyck tot Bruegel

Tussen het ontstaan van het Lam Gods van de gebroeders Van Eyck rond 1432 tot de dood van Pieter Bruegel I in 1569 zit bijna anderhalve eeuw. In die tijdspanne kwam de schilderkunst in de Nederlanden tot een ongekende bloei. Cruciaal is het gegeven dat hier het medium van de olieverf geperfectioneerd werd, iets wat een revolutie teweegbracht. De realistische aanblik, de verregaande detaillering en de schitterende kleuren waren een sleutel tot het succes.

Hoezeer de oeuvres van deze schilders soms ook van elkaar verschillen, toch is er een continuüm, een traditie die verdergezet werd. Deze kunstenaars deelden eenzelfde schilderkunstige taal, maar elk met zijn eigen stilistische en iconografische bijzonderheden.

Tijdens deze lezing gaat de spreker op zoek naar wat de schilderijen van deze meesters zo nieuw en bijzonder maakt. Zij kenden elkaars werken goed, namen vaak iets over van elkaar en deden daar dan zelf weer iets nieuws mee. Artistieke kruisbestuiving was fundamenteel.

16 april 2024

Prof. Hans Cools
Katholieke Universiteit Leuven

De Boerenkrijg 225 jaar geleden

De Franse revolutionairen die in 1794 onze streken veroverden, deden dat onder het mom van mooie idealen. Toch maakten zij zich daar niet populair mee. In de herfst van 1798, dus 250 jaar geleden, kwam het zelfs tot een heuse opstand tegen hun gezag. De machthebbers drukten deze revolte met harde hand de kop in. Dergelijke opstanden kwamen vaker voor in gebieden die door de Fransen waren bezet. In Vlaanderen bleef deze opstand lange tijd in de publieke herinnering voortleven en dat vooral dankzij de populaire gelijknamige roman van Hendrik Conscience uit 1853. Ook duikt hij nu opnieuw op in de 'Vlaamse canon' die in mei jl. werd voorgesteld.

In deze lezing geeft Hans Cools eerst een feitenrelaas van de Boerenkrijg en dat tegen de achtergrond van Franse expansie in het revolutietijdvak. Vervolgens belicht hij de plaats van de Boerenkrijg in het collectief geheugen als een episode die bijdroeg tot de Vlaamse emancipatie.

23 april 2024

Dr. Guido Cuyvers

Thomas More

Het beste moet nog komen!? **Mijmeringen over ouder worden**

Ouder worden kan de mooiste periode van ons leven betekenen, ook al kan dat gepaard gaan met kleine ongemakjes. Het is ook een uitnodiging om ons te bezinnen over de grote levensvragen. Helaas moeten ouder wordende mensen nog te vaak opboksen tegen eerder negatieve clichés en ervaren ze misschien discriminatie omwille van hun leeftijd. In vele culturen is oud worden een streefdoel dat de bekroning van het leven kan zijn en waarvoor ouderen respect krijgen. Hoe anders blijkt dat bij ons in het Westen te zijn. Daarom is het zinvol dat we ons kunnen laven aan en laten oriënteren door een positieve visie op ouder worden.

In deze lezing staat de spreker eerst stil bij wat 'Het beste' kan betekenen (het uitroepteken). Vervolgens schetst hij een aantal problemen en risico's die met ouder worden gepaard kunnen gaan (het vraagteken). Daarna verduidelijkt hij wat er volgens hem nodig is om van het ouder worden het beste te maken. Wat kunnen/moeten ouder wordende mensen zelf doen? Wat is de rol van de anderen en het middenveld? En welk soort beleid hebben we nodig? In een laatste deel gaat hij nog kort in op wat als het moeilijk wordt.

30 april 2024

De heer Marc Erkens

Pianist, auteur

Waar muziek over gaat

Eén mens, één piano. Meer is er niet nodig om 'achter' de muziek te gaan luisteren.

'Waar muziek over gaat' is een voorstelling die het publiek meeneemt naar de verklaring van luistergedrag, appreciatie van muziek en affiniteit met genres en stromingen in de muziek. Ze werpt een licht op de bouwstenen waarmee overal ter wereld muziek wordt gemaakt en focust ten slotte op de vraag of muziek überhaupt iets anders dan een abstracte inhoud kan hebben en doorgeven.

Het antwoord op die laatste vraag is des mensen en onthult een wonderlijk gegeven.

CONTACT

Jurgen Basstanie
tel. + 32 (0)14 56 23 10
udl@thomasmore.be
thomasmore.be/udl

THOMAS
MORE